

Matičin književni natječaj «Turopoljska poculica»

Nagrađene kratke priče na 10. Natječaju 2018.

Stjepan Zlodi

Črni kaj

Zbudil sem se ko na ringišpilu. Onakvem kaj dôjdê na proščejnê i kaj ima dugê lancê i têri sê jâko nišê. I da bu još gorê unda sê ludi lôvaju i kvâcê jêni za drugê. Nigdâr nês volel to kvâcejnê, bilo mi jê dosta muka i bez toga. I unda zideš dole, a zêmla sê vrti oko têtê i iščeš nekaj čvrsto da sê primleš. Tak mi jê sad. Sê sê vrti, rukê i nogê su mi trnulê, a oči kodali su mi zaleplenê. De sem?

Posluhnem da nekaj polehko pišči. Ladno mi jê. I kodali da mi po célem têlu ideju mrâvci. Negdo mi jê z môkrum gazum oči obrisal. I pomogel da sê kâpki otpreju.

Megla. Né megla, to jâ slabo vidim, kodali mi jê nejakva mrena na oči. Sê jê bélo, mléčno. Pred ménum jê nejakov čovek, valda v béle kute, sam mu jê lice malo kmično.

V bôlnice sem? Nekaj mi sê dogodilo? V glâve ko da mi sê klopotec vrti, a veter pušê ko nôri. Onaj čovek nekaj mumla, morti si nekaj popéva, jâ ga ne razmem, môj klopotec sê prêveč čujê.

Klopotec. Mumlajnê. Čovek v megle. Mléko. Mraz. Smrznina. Snég. Lêd. Sigê kaj su na krovu vézilê su puklê i v glâvu su mi sê zabilê. Iglê v glâve. Doktor. Béli. Sigê. Iglê. Sigê. Iglê. Iglê. Sigê. Potrgan. Betêžen. Ležim. Vrtim sê. Ringišpil. Špekulê. Vrtim, puknem, pogodim. I to stâlno vrtim dok sê nês setil.

Dobil sem penezê na lutrije. Jâ, stâri dečko, bez kmêta i detêta. Posel, bertija i dugê žalnê večeri v moje stâre drvêne iže kaj mi jê japa ostavil. Z deklami sê baš nês mogel nâjti. Rêkel mi je stric Pužek da prêveč zbiram.

Penezê sem dobil. Nikomu nês rêkel. Zdigel sem nekaj penêz, podelil po kuvêrtami i zateknul za vrâta sêlskemi bôgci, za têtê sem znal da jem trêba. I unda sem odlêtel. Otišel malo svéta videti.

Vrnul sem sê za koji mesec, vêč jê prêveč bilo suza v mojem pilu čém bi sê setil svoje bregôv. Nésem donêsel nijên suvenir sem jenoga. Grdoga. Né mi bilo dobro pak sem k doktoru otišel. Rêkel sem mu de sem bil, on mê na prêtragê poslal i zvâl mê čém su nalazi došli. Čaka virus. To sem donêsel z svéta. Léka za to né imalo. Doktor mi jê rêkel da više nês zarazen, ampak da mi je ostal samo koji mesec za poživeti.

Otišel sem v svoju drvênu ižu, po célê dâné sem pil, zaprl sêm obluka, a jedino svetlo v iže jê hital televizor. Glêdel sem ga, a niš nês videl. Jêno jutro, dok mi sê pijača zdošla pâk sem sê mrzlê vodê napil, hrdal sem trdi sir i glêdel reklâmê. *Kriogen vam pomaže da prebrodite teška vremena i da se probudite u boljoj budućnosti.* Gledim. Ne verujem. Zbrojim jên i jên. To bi mêne moglo pomoči. Zmrzneju mê dok ne nâjdeju lék za taj vražji Čaka virus, odmrzneju i živlêjnê idê dalê. Kakvo jê, takvo jê, mojê jê, če baš negdo misli da jê niščêtno.

Ostalo mi jê fajn penêz od lutrijê, Kriogen jê imal akciju i otišel sem sê zmrznuti. Zâjdnê kaj sê sécam je nekija od têtê sem saf trnul.

Kâpki mi više nésu tak têtški. Trêpčem. Kakti bolê vidim. Doktora v megle. Oču ga nekaj pitati. Jêzik mi jê trnul, mumlam, zubi boliju, rvam sê z jezikom. Oču pitati kaj mê još nésu zmrzli, morti jê nekaj krivo krenulo?!

- Još néste zamrzli - guram jêzik dok nésem čul têt rêči.

- Gospon, dobro da si nam došel, odmrznuli smu tê, pričkej malo krv da potêčê - doktor mi sê primeknul da ga bolê čujem. I dalê mi jê nêgvo licê sam nekajva fleka.

- Gospon, puno je prêšlo lét, a za Vas jê to kodali stê se prijê pôl vurê zmrzli - doktor skoro da jê zapopéval - imam vam puno toga za rêči i baš z veseljem sem čekal da sê zbuditê.

- Já, rêči, oču recetê - još mi jêzik né bil svôj.

- Imam dvê vésti, jêna né dobra, a druga jê. Zapraf morti né dobra, ampak bu zatrla ovu grdu.

Kaj jê ovo, ovaj doktor jê nekajov vic-majstor, a morti i né doktor, morti jê to nekajvi tehničar kaj jê gumbe postiskal i žice otkopčal. Mučim. Malo mê jê setil na našega veterinâra têromu su navek pizdarijê bilê na pamêti.

- Prvo - počel jê doktor, né sê mogel ščekati da mu nekaj velim - nésu našli lék za Čaka virus, posle pâr lét jê sâm nêstal, oni kaj su ga imali su mréli i to ti jê to.

Zimica mê strêsla skrôz. Zaprem oči. Ringišpil sê zavrtel. Vrtel, vrti. Proščêjnê. Nôjrajši bi si sad amper gverca popil. Vrti sê i dalê. Kaj sem sê zabâdava zmrzel, brég penêz potrošil, zbudil sê v budućnosti da bi za koji dân mrél?!

- Drugo - čez lance kaj lupleju čujem krvnika - vaš doktor jê imal smotanu sêstru, pomêšala jê nalaze, v kompjuter sê razmela kak Marica v krivi đojstik. Vi nêste imali Čaka virus. Čak ni betêžni nêstê bili. Jê, malo vam jê bilo prêveč alkohola v krvi, zapraf malo puno, ampak jêtra su vam za pêt.

Ringišpil sê zavrtel tak brzo kak i kola têra jê stric Pužek pozâbil zažlâjfati pâk su poletela i razbila sê tam de sê v jârku stâvla Vražji brég. Jêdva sem živ ostal, dečec kaj jê ostal na kôli, med lajti, i imal jê puno srêčê da ga nésu zdrobili. Kmica.

Zadišala mi je rakija pod nosom. Tropova. Otprem oči. Gledim, megla jê otišla. Doktor drži čašicu v koje jê nekaj žučkasto, više mutno neg bistro. I smejê sê.

- Buš ti nam još fajn poživel.

- Pak ti si črni - gledim já v črno lice kojê mi sê smejê. Zubi veliki, béli. I já sê smejem. Jáko. Vu sêbe.

- Natukunda Baba, ime mi jê - črni mi je dâl ruku - sem študênt iz Ugande, mati mi jê žênsko imê dâla, a prêzimê jê na vašem jeziku isto bâpsko.

- Kaj ti nêsi doktor - pitam, gledim, črni jê, né mu moči léta znati - a valda unda medicinu študêraš?!

- Ma kakva medicina, nés já za to. Tu v ledane délam fuš, čuvam po noči.

- Ledana - znâm na kaj misli, ampak môram pitati.

- Kriogen komora, skladištê, mrtveci, kak vas oni zoveju - smejê sê Baba.

- A neki doktor ti jê rêkel da mê pâziš dok sê odmrzâvam?

- Nêma doktora. Kriogen jê otišel v stečaj. Grâd čuva mrtvecê, nêznaju kaj bi napravili. I tak leto za letom.

- Zakaj ih unda sê ne odmrzneju?

- To su skoro sê bogatuni, nijovemi nâsledniki jê bolše da su stâri mrtveci zmrznuti neg da jih kaštiguju.

- A dô jê unda narêdil da sê mênê odmrznê? Já nêmam ni kmêta ni detêta.

- Baš zâto, jâ sem tê sôm odmrzel. Dijački interes. Študéram.

- A kaj študéraš, kak' ti jâ morem pomoči, za kaj ti jâ trébam?

- Kajkavski. Jâ sem dobio stipendiju kaj Zjedinjeni národi dávaju za vučéjne mrtve jezikov. Zebral sem kajkavski zâto da pobegnem od bogčije v Ugande sim v Evropu. I tak sem navčil kajkavski, glêdel sem videjê, slúšal popévkê i spominkê. Stipendija sê zišla, môral bi sê vrnuti nazaj, pak sem nekaj môral zmisliti.

- Čekaj, mrtvi jêzik - došlo mi je to nekak v još smrznutu glâvu - očêš rêči da nigdo kajkavski višê ne govori? Da néma naše ludi?

- Ima tu domâče ludi, ampak su si kajkavski zabili. Nigdo višê ne govori kaj. Jâ sem jedini kajkavec, črnê dotepênské krvi. I unda sem têbê našel, tu v ledane. Céli zmrznuti kajkavec.

Gledim ga, i dalê sê smeje. Béli zubi, licê kmica, Baba iz Ugandê očê spâsiti kaj.

- Vêč sem pisal nôvu stipendiju. Za ugroženê jêzikê sê dobi dužeša stipendija, višê penêz. Kajkavski višê né mrtvi jêzik, sad jê sam ugrožen.

Baba mê primlê za ruku i zdignê, a unda lupi po plêči kaj jê bolê mogel.

- Stâri moj, buš prečital kakov sem sam program napisal. I drvênu klét bumu napravili, tuduma bumu sadili, bistrice slive, vino bumu delali, rakiju pêkli, odojka okrenuli i budemu sê spominali. Po domâči.

Baba mê jê jakšê stisnul, a pesma kaj jê bila potihô sê najemput bolê čula.

*Samo sem bregina dragim obečal
da vrnul sem bum nazaj*

MIRJANA PEJAK

PRIVJEZAK SUDBINE

Prijatelju, jesi li ikada vidio suze kako klize niz obraze starice, obrisao ih toplom rukom i utješio je? Jesi li zaboravio prvu igračku iz djetinjstva koja ti je značila sve?

Postoje li sjećanja, ona sjećanja koja se mogu zaboraviti?

Dugo sam maštala o danu kad ću imat priliku upoznati te, saznati gdje i sa kim živiš i jesi li sretna.

Stojim u hladnom hodniku, pred vratima tvog stana i zamisli, zaboravila sam sva pitanja koja sam spremala u kutijicu snova od kad spoznajem sebe i koju trebam samo otvoriti danas na dan istine. Nije me strah, samo se pomalo plašim da provedeno vrijeme, ispred meni potpuno nepoznate adrese ne bude izgubljeno. Dobrodošlica se pruža pozvanom gostu, a ja ne znam, jesam li gost, prolaznica ili nešto drugo.

Godinama sam zamišljala tvoj lik i prikupljala hrabrost za ovaj dan i došla sam ti reći, da ne brineš za mene. Naučila sam hodati i čvrsto stajati na nogama. Jezik kojim govorim, naučili su me drugi, a niti za to ne moraš brinuti. Ako se ipak nekad, kad godine stignu na tvoja vrata i nemoć te svlada, upitaš gdje sam i što radim, znaj, neću te optuživati za ništa jer ja se ne sjećam bjeline snijega niti hladne zime na stanici željezničkog kolodvora i ne pamtim ime grada gdje su me promrzla tijela pronašli prolaznici. Pamtim želju da te vidim.

Toliko misli u mojoj glavi i nisam posve sigurna je li pametno pritisnuti zvono na tvojim vratima. Ne znam kako da te oslovim. Znam tvoje ime i prezime, to su mi drugi rekli, ali ono nije kao moje, izmišljeno, ono koje mi je dodijeljeno kao živom biću.

Boli me ono što su mi prešutjeli ili možda zaboravili reći kako je teško kad ostaneš bolom iznenađena. Pretpostavljam da nisu ni znali dok su prepričavali priču o mome životu, a ja je nisam sama znala ispričati.

I jučer sam lutala tvojom ulicom i zamišljala kako mi je sve poznato, zanimljivo, kao da sam nekada bila ovdje, živjela, disala ovaj zrak. Znam da je to nemoguće, a onda opet pomislim, tko zna, možda su ti roditelji dozvolili ponekad, da me kao malu djevojčicu izvedeš iz doma, povedeš u šetnju i predstavljaš se kao moja starija sestra koja brine o mlađoj sestri, ali ja se toga ne sjećam. Ni to nije moguće, ali tako sam zamišljala, barem da utješim tužne misli nepripadanja nikome koje su mi komadale srce iz dana u dan, iz godine u godinu.

Dok te čekam od uzbuđenja i nepojmljivog straha, ne znam kako ćeš reagirati kada me ugledaš, hoćeš li uopće osjetiti nešto. Možda i griješim, više ni sama ne znam. Adresa koju sam dobila je točna. Ulica, zgrada, ime i prezime na vratima stana.

Dlanovi mi se znoje, a tijelo prožima nervoza. Čujem nečije korake uz stepenice. Odmaknem se od vrata tvoga stana i stanem uza zid. Godi mi hladnoća zida, jer ublažuje drhtaje moga tijela. Pored mene prolaze starija žena i muškarac. Zaustavljaju se ispred vrata tvog stana i muškarac pozvoni. Žena me gleda i okrene se prema njemu.

- Prerano smo došli stari, rekla sam ti. Najvjerojatnije je i danas ostala duže na poslu, tiho reče i kao da se posramila kad me pogledala.

Muškarac izvadi ključ, otključa vrata i oboje nestanu iza njih.

Osjećam se glupo, odmaknem se od hladnog zida, spustim ruksak na stepenicu i sjednem na njega. Ne prolazi sekunda ili dvije kad opet čujem da se netko penje uz stepenice. Dječak prekrasnih plavih očiju skakuće po stepenicama i pjeva pjesmu „Zeko i potočić“. Na leđima nosi školsku torbu. Klinac od desetak godina. Oko vrata mu visi ključ, najvjerojatnije od stana. Pomaknem se uz rub stepenice da može proći, a ujedno da ne prekidam njegovu veselu pjesmu, no, on stane pred istim vratima kroz koja su maloprije ušli stariji muškarac i žena. Odmjeri me od glave do pete. Veselo se nasmije. Nikada nisam vidjela ljepši osmijeh.

- Bok, kaj radiš ovdje, mogu li ti pomoći? – upita.

- Bok. Ma ništa, čekam nekoga, odgovaram na brzinu, jer mi u ušima odzvanja njegovo izgovoreno slovo „R“. I meni su kao maloj govorili da sam „rendava“ zbog toga što nikada nisam mogla ispravno izgovoriti slovo „R“.

Obitelji koja me uzela iz doma za napuštenu djecu, odgojila i pružila mi ljubav nije smetala moja poteškoća u govoru, ali su me ipak vodili logopedu. Posvetili su mi sve vrijeme, ali liječnici su zaključilo se da se kod mene najvjerojatnije radi o genetici.

Tako je ostalo do danas.

Osmijeh uz rumene obraze mu blista.

Dva puta kratko pozvoni i na vratima se pojavi ista starija žena koja je maloprije ušla u stan. Iz poljubaca i zagrljaja koji su razmijenili, pretpostavljam da su baka i unuk. Lijepo je vidjeti u njenim očima radost dok je ljubi.

...Ne, nemam pitanja za tebe. Vidim u poljupcu bake i unuka ljubav koju sam ja uvijek željela više od svega na svijetu, željela, a nikada je nisam imala. Naravno govorim o rodbinskoj vezi, jer zagrljaja i poljubaca u obitelji koju smatram svojom jedinom obitelji imala sam koliko sam poželjela. Ipak i ja želim poljubiti lice starice, rukovati se sa starcem, ali izbjeći pitanja tko sam i od kuda dolazim. Na moje iznenađenje, ponovo se otvaraju vrata tvog stana. Starica me pogledala i tiho upita, - čekaš nekoga, djevojko?

Iznenadilo me njezino pitanje.

- Ne, ovaj, da, čekam, drhtavim glasom izgovorim.

Dok sam šetala hodnikom i razmišljala hoću li pozvoniti na tvoja vrata, usput sam čitala ispisana prezimena na vratima ostalih stanova. Prvo, što mi je pada na pamet, nakon staričinog pitanja je prezime *Peterli*.

- Da, gospođo, čekam gospodina Peterlia, izgovaram toliko brzo da mi glas još više zadrhti, jer niti ne znam postoji li gospodin Peterli, a čitavo tijelo oblijeva mi znoj.

- A, Frederika čekaš. O, drago dijete, njega ćeš se načekati. Običnim danom dolazi oko pet poslijepodne, a kako je danas početak vikenda, nisam baš sigurna da će doći kući s posla. Vikendom odlazi u Zagorje

kod svoje kćeri. Znaš, jadnica je oboljela i sada je kod njegove majke na selu, a on svaki vikend odlazi tamo da je obiđe. Doveo bi on kćer ovdje, ali u gradu se nema tko o njoj brinuti.

- Nema problema, pričekat ću još malo. Hvala vam, imam vrijeme cijelog svijeta na raspolaganju, kažem, a najradije bih se bacila na mramor hladnog hodnika, nestala ili...

Na neki način imala sam opravdanje za čekanje na hodniku, ali sva laž koju sam izgovorila grizla me duboko u prsima.

- A tko si mu ti, ako smijem pitati? - nastavi starica.

Glas starijeg muškarca koji je dopirao iz stana, ne odobravao njezino ispitivanje. Ubrzo je stajao iza njezinih leđa, a uz njega i dječak koji je maloprije ušao u stan, pružajući ruku prema meni. Njegov tihi glasić pozivao me uđem k njima u stan.

- Dođi k nama, igrat ćemo se.

- Ja sam mu rođakinja, duga priča, ne bih vas htjela zamarati s time, opet brzopleto odgovaram, iako svjesno upadam iz laži u laž ne skidajući pogled s dječaka. Glavom mi prođe misao, koliko sam glupa, ali to je jedino što mogu u djeliću sekunde smisliti.

Starica me pogleda i kao da želi još nešto reći, no muškarac mi mahne glavom u znak pozdrava i zatvori vrata stana.

Ljuta sam na sebe. Kako mogu tako lagati, a zapravo, nikad do sada nisam to činila, nisam ni znala lagati. Kad bih i pokušala, spetljala bih se toliko, da sam sama sebi bila smiješna. Sramim se. Bolje da istog trenutka odem i izgubim se na ulicama *tvoga* grada. Ne mogu ja to, nema smisla da lažem ovih dvoje ljudi i djetetu.

Okrenem se prema stepenicama, ali u opet se otvaraju vrata stana.

- Djevojko, ne ljuti se, moja supruga previše ispituje. Uđi kod nas. Susjed Fred možda dođe do pet sati, a ako ne dođe, onda ćeš ga morati potražiti tek u nedjelju navečer kad se vrati sa sela. U stanu moje kćeri je toplije nego tu na hodniku. Slobodno uđi. Mi isto čekamo našu kćerku da dođe s posla, a ujedno čuvamo unuka, reče muškarac i ljubazno mi ponudi da uđem u stan.

Neka neobična sila me privlačila da uđem. Ulazim. Prolazim hodnikom čiji su zidovi prepuni slika starih korablji i cvjetova suncokreta. Na posljednjoj slici u nizu, pred sam ulaz u dnevni boravak gledam uokvirenu diplomu. Na njoj je upisano tvoje ime i prezime. Doktorica si. Nisam to znala.

Starica postavlja stol za već kasni ručak, a dječak me čvrsto drži za ruku i pokušava odvesti u svoju sobu da vidim njegove igračke.

- Lovro, nemoj biti nepristojan. Pusti djevojku na miru. – reče starica.

- I kažeš da si Frederikova rođakinja? Mi ga zovemo Fred. Pričao je često o svojoj rodbini i kako se na žalost razasula po cijelom svijetu, tako da ni sam ne zna kamo je tko otišao. Od kad mu je prije nekoliko godina preminula supruga, živi sam i često odlazi na selo kod majke i kćeri. Poslije majčine smrti, kćer mu se razboljela, ali kako je Fred još uvijek u radnom odnosu, njegova majka brine o njoj.

- Da, rođakinja, ali daljnja, brzo izgovorim, a u srcu me stegne, jer znam da sam izrekla laž, sebično zbog svojih razloga. Bože dragi, što radim? Što je to u meni da me doslovno uvlači iz laži u laž, a ja tog Freda ni ne poznajem, a uz to lažem ljudima koje prvi puta vidim u životu.

Dvoje staraca su vrlo ljubazni prema meni, a dječak, igrajući se na podu, ne skida pogleda s mene.

- Lovro, jesi čuo, ova djevojka je rođakinja susjeda Freda, reče starica.

Dječak veselo dotrči do mene kao da je jedva dočekao dopuštenje da mi se približi.

- Vidio sam te na hodniku. Rekao sam baki da te pozove k nama. Na hodniku je hladno, a čula si djeda, susjed Fred možda neće danas doći s posla. Ovdje ti je toplo, a mogu ti pokazati svoje igračke dok moja mama ne dođe s posla, reče dječak veselo.

- Lovro, nemoj biti dosadan, pusti djevojku da sjedne i da se odmori, a kad mama dođe, svi ćemo sjesti za stol i ručati, reče starica, a njezin pogled me raznježi.

- Ali bako, sada će doći mama s posla, pa one dvije mogu pričati. Mama tako i tako nikud ne ide i s nikim se ne druži. A kako se ti zoveš, upita me dječak.

- Ja se ispričavam. Trebala sam se odmah predstaviti. Ja sam Marija Magdalena, odgovorim tiho.

- Pa mi imamo crkvu koja se isto tako zove, crkva svete Marije Magdalene, nasmije se dječak opet savijajući kažiprst dozivajući me k sebi bliže kako bi mi pokazao mali crveni autić koji drži u ruci.

Osmjehnem se, pogledam još jednom te prekrasne oči i poželim ga zagrliti. Starica dovršava postavljanje stola od kojeg se širi miris domaće juhe.

Sjedam na trosjed pored muškarca i započinjem priču o korabljama koje sam primijetila u hodniku na slikama. O korabljama znam mnogo, jer pored njih živim, a ujedno pokušavam razbiti strah i treperenje u sebi, jer tek sada postajem svjesna da sjedim i pričam s djedom, dok baka priprema ručak, a dječak, te

prekrasne plave oči je najvjerojatnije moj mladi brat. Toliko osjećaja nikad nisam osjetila u sebi. Ne znam ih rastumačiti. Nježni valovi sreće jednostavno izbacuju rečenice iz mene dok pričam sa muškarcem, djedom.

Naš razgovor prekida škljocanje ključanice na ulaznim vratima stana. Čujem lupkanje potpetica. Po njihovom zvuku se osjeti umoran hod.

Obuzima me nelagoda i još veći strah. Želim propasti u pod ove prostorije ili postati nevidljiva.

Kakvu glupost sebi dozvoljavam. Ušla sam u stan potpuno meni nepoznatih ljudi, izmišljam i lažem o rođaku Fredu...

- Mama, imamo gošću, došla je rođakinja stričeka Freda. Čekala ga je pred vratima stana, pa smo ju pozvali da ga pričeka kod nas, viče Lovro trčeći prema majci.

- Dobro Lovro, drago mi je, ali čekaj da se skinem, molim te, odgovaraš.

- Ali mama naša gošća Marija Magdalena ima isto tako dugu kosu kao i ti i priča s djedom o tvojim slikama koje su tu u hodniku i sve zna o tim starim drvenim kućama, izgovara Lovro plešući oko tebe, cimajući te i ljubeći u obraz.

- Dobar dan, izgovaraš tiho, gledajući me. Ja sam Marija, a ti si sigurno ta rođakinja susjeda Zvonka o kojoj moj Lovro s oduševljenjem govori, pitaš me.

- Dobar dan. Ja se ispričavam. Da, ja sam Marija Magdalena. Došla sam kod rođaka u vezi posla, ali ga nisam našla kod kuće, pa su me ovi divni ljudi, vaši roditelji pozvali da uđem. Ja bih sad krenula i oprostite na svemu, izgovaram dok mi se glas lomi na svakoj izgovorenoj riječi, ne skidajući pogleda s tvojih očiju.

- Ne, ne, sve je u redu. Nikamo ti ne ideš. Dok čekaš susjeda Freda, fino ćeš s nama ručati. Bit će nam ugodnije uz društvo tako lijepe djevojke, kažeš.

Dok stojim na sred sobe koljena mi klecaju. Pružam ti ruku da se pozdravimo...

Osjetim hladnoću poda na leđima. Otvaram oči i ugledam tebe i Lovru iznad mene. Starica mi pruža čašu s vodom, govori mi da pijem kako bi došla svijesti.

- Jesi li dobro? Što ti je bilo? – pita me Lovro držeći moju ruku u svojoj.

Svom snagom se želim podići s poda i reći da je sve u redu, samo da odem odavde, no starac mi dotakne rame.

- Uхвати me za ruku djevojko da te podignem. Sigurno si gladna i promrzla, reče muškarac i pomogne mi ustati s poda kako bi sjela na trosjed. Ti sigurno cijelo prijepodne čekaš Freda, a na hodniku je hladno.

Evo, stara će ti donijeti toplu juhu. Staviti ću ti jastuk pod glavu i vjeruj mi, od juhe koju moja stara kuha, bit će ti odmah bolje.

Prilaziš trosjedu, klekneš i uhvatiš me za ruku. Dok te gledam u tvojim očima vidim nebo prekriveno bijelim pahuljama, posljednju stanicu na peronu i ženu s košarom u ruci u kojoj je tek rođeno dijete. Htjela bih utonuti u tvoj pogled, zagrliti ženu na stanici, odvesti je na toplo mjesto, pokazati joj da je vrlo malo vremena potrebno za sreću, a kad bih je uvjerala, pozdravila bih je i vratila se ovdje gdje sam sada, u njezinom stanu, s njezinim roditeljima i mojim mlađim bratom za kojega nisam ni znala da postoji.

- Marija, je li ti bolje? – pitaš.

- Ispričavam se, ne znam što mi je bilo. Ja sada moram ići, kažem brzopleto i naglo ustajem. Bol koju osjećam na tjemenu jača je od mene. Kao hipnotizirana, spuštam se ponovo na ležaj.

- A ne, nikako na ovu hladnoću. Prvo ćeš jesti i odmoriti, a onda ćemo vidjeti što dalje. Susjed Fred je naš dobar prijatelj, a to znači da su njegovi prijatelji i rodbina i naši prijatelji. Samo se ti odmori. Počeo je padati gusti snijeg, a vani je već mrak. Ni tramvaj se ne čuje na ulici. Ostani ovdje, reče starac.

Vidim te kao kroz maglu. Imaš iste crte lica kao na slici koju imam u džepu kaputa. Elegantna i lijepa žena duge crne kose. Godine te nisu promijenile.

Vjerujem da su sve moje dugogodišnje molbe upućene Bogu uslišene. U dubini moga srca budi se tuga, jer ne znaš tko sam i ne prepoznaješ me. Ipak je iza nas devetnaest dugih godina neznanja i nepoznavanja.

Ležeći na trosjedu gledam na stoliću ispred mene hrpu ključeva. Najvjerojatnije od stana i automobila. Uz njih je privjesak malog crvenog medvjedića, isti kakav je i na mojim ključevima. To je zapravo bila jedina uspomena na tebe koju sam dobila od ravnateljice doma za napuštenu djecu kad sam odlazila u obitelj koja me posvojila.

- Već mi je bolje. Hvala vam na gostoprimstvu. Ipak ću krenuti i doći sutra. Moja greška je što nisam jučer nazvala rođaka Freda i najavila se da ću ga posjetiti, dižući se, izgovaram riječi koje za koje sam mislila da ih neću izgovoriti. Toliko misli i osjećaja u meni s kojima ne mogu vladati.

Skupljam svu hrabrost koju imam u ovom trenutku i ustajem. Još uvijek me držiš za ruku. Oblačim kaput i na dnu džepa dotaknem svoj privjesak na ključevima, u dva poteza prstima sam ga otkvačila sa ključeva i dok izvlačim ruku iz džepa kako bi uzela torbu sa trosjeda, medvjedić mi pada na pod i otkotrlja se ispod trosjeda.

- Mislim da ti je nešto ispalo, reče starac sagnuvši se prema podu.

- Nisam primijetila, rekoh dok mi je u glavu ulazila neobična toplina koja mi nije dala dalje razmišljati. Sigurna sam da nije, rekoh i poželjeh nestati s ovog mjesta, ne znam je li od straha ili nečeg što je meni nepoznato. Sad bi stvarno morala krenuti. Hvala vam mnogo, izgovorim hodajući prema izlaznim vratima.

Otvarajući vrata, gledam te možda posljednji put. Šutiš, a oči su ti pune suza. Ne, ipak mislim da su to bile bijele pahulje.

Medvjedić? Najvjerojatnije si ga pronašla, a ja mislim da ipak pripadao Lovri, više nego meni.

Nikada više nisam dolazila u tvoj grad, ulicu i pred vrata tvoga stana.

Danas živim sama sa sinom od deset godina. Otac mu je umro prije nego se rodio i to sam mu rekla. Nikada mu nisam lagala i zatajila, iako me je boljelo više od njega, jer ga on nije ni poznao, a ja jesam, i ne samo poznavala već i voljela.

Ponekad se pitam, kakva je sudbina čovjeku određena i zbog čega prošlost boli i nikad se ne zaboravlja?

Nevenka Lang

Voz sena

Kad sem bila mola, tak mi je sekaj na srce žmefko opalo. Bila sem joko osetliva, boležliva, drobna i niščetna. Posle sem negde prečitala da ljudi jokoga duha imaju obično krhka i slaba tela. Nek mi to bude za utehu.

Z detinstva mi je ostalo v sečajnu, kak smu roditeli i jo sako leto išli na Posavinu z kojni i gumenokom sprovlat seno. Tata je tam imal veliki komod zemle. Krenuli smu popevajuč na kole, negda se fest pevalo, pri delu i bez dela i to ni niš bilo čudno. Da denes čujete da negdo po ceste popeva, mislili bi da se napil i optužili bi ga za uznemirovajne. Ovo su druga, moderna vremena, teremi se moramo prilagoditi.

Nojprije smu seno okrenuli da se dolna strona pokošene trove isto na žorkomu suncu zesuši. Dok smu seli v hlod i najeli se pečene kokoši, kobosof i gibanice, seno je bilo suvo pok smu ga počeli skuplati na kupe. Tomu ni nigdor bilo kraja, zemla je bila duga i široka. Več je došlo popoldon kad su se kojni zapregli. Ionak su bili nestrplivi jer jem veliki i dosadni obodi nisu doli mira.

Ono kaj je pri nomi bilo drugačije je to da je mama bila na gumenoku i slogala je voz a tata je ital seno gore. Znali su mnogi ludi stati i čuditi se kak to da žena tak spretno i stručno slože voz. Obično su to delali muži. Ali moja mama je bila žena tera je delala i muške i ženske posle, tata je je bil samo pomočnik, teroga je gusto nagojnala von z bertije i iskala ga okolo naokolo dok ni našla vinolku de se veselilo nekakvo društvo. Za čudo bože, navek ga je našla i sprošila ga domum po krotkomu postupku. Jo mislim kad ju je videl da je dobil noglu volu da se odotud mekne..

Da se vrnem na onaj moj zastrašujuči voz sena, teri se slagal tak da se je na čoškima seno prekrenulo i učvrstilo, kaj jo i soma znom kak? Mama je složila voz koj knigu. Kad je voz bil složen, najnega se delo veliko okruglo drevo tero se naprvo i otroga zavezalo z lanci na karike v gumenoku, da se seno ne omekne pri vožne. Jo sem se morala speti na voz. Joko sem se bojala jer se voz nihal kakda si na brodu, levo i desno, gore i dole. Još i denes pretrnem kad se toga setim. Umorna od dela, strovu od puta, zgorela od sunca, znola sem i zaspati na vozu. Put je bil dug a puno puti nas je vlovilo i nevreme. Ono letno kaj se najemput od nekun navleče. Denes bi došel v Ameriku za ono vreme kuliko smu mi z vozom putovali od Posavine do Plesa. Puno put smu zmokli na vozu. Kad se tata razbolel na pluća, rekel je da ga boli točno ono mesto tero ga je bolelo kad se preladil i zmokel na vozu.

Kad se došlo na dvorišče, trebalo je respreči kojne, voz porinuti štogel, to je potrajalo i ako je podala kiša, zmokel si do kosti.

Naši stori su se ni tak dovno fest mučili. Denes budu deli porez na zaraščenu zemlu. Kaj smu mi krivi kaj se život okrenul i kaj se malo do bovi z poljoprivredum?

Bole bi bilo da je tata zapil su zemlu, denes jo nebi imala tulika pločajna poreza, košne i druge muke oko te bože zemle, za teru se budu još i deca svadila. Denes i čera ni više isto, se se je spremenilo i to tak da te vudri po žepu i po glove de god se okreneš.

Rada se sečam sega kaj je negda bilo, dok su moji još bili živi. Sigurnost, ljubav i toplina više nigdor ni bila takva. Život se omeknul na svoj nočin i jo tu niš nemrem.

Samo negda v sečajne dozovem veliki voz i miris sena kaj još vu mene žive. Kulike rožice i trove su se zmešale vujnem. Ništa više na svetu tak lepo ne diši...

Tibor Martan

Malčica i skruhani angel

Pred njimi se kazal dalki pot. Hodili su kak trokraljski čestitari pomalo čez sela, kre potekof i ledin. Veter im se saki čas v obraze zaletval i ščipal ih. Se je dišalo na beli sneg. Sonce se vugnulo med oblake i ni štelu lukati na nevoljni Božji svet. I črne so vrane v šikarju drhtale i jokale za zlatnu koglu. On z platnenu torbu hičenu prek svojih širokih pleči i škrljakom nabitim ves naprvo na čelo prvi je išel. Ona je išla za njim, na pol bosa v obojki, ledenih prsti i z rubeninu v koberu na glavi. Kre nje je klipsala i vu nju od časa do časa svoju pisanu gubicu revala črlena i mučka kravica buša. On se vračal svoje domaje, k svojemi bregi i hižice zbite z leskova prutja i masne ilovače spodi kostanja pri kraju sela kre stare vapelnice. Ona je pak kanila pozabiti se svoje trpljenje i sramotu dekile brez jape, matere i osebunjka i tam v njoj tuđem svetu zroditi poštenom čoveku decu i biti jen čas srečna kak žena, mati i gazdarica. Hodili su tak i po kmice, i po svetlu, i skriti v megle, i bijeni mrzlim jesenskim dežđom pošteni Jendraš, njegva zakonita i nesrečena žena Malčica i njezina drobna i broja bušica Đunđa. Čutili so zimu i to hudu. Nedu pred nju poklekli jer vu srčecima su zrodili dišeće i zeleno vuletje, jurjevske rose i trojačku vedrinu.

Gruntal je Jendraš pod svojem škrljakom da je fest srečen čovek. Predi dva meseca babica ga je Janča otpravila v svet. Dobro si je zapamtil njezine svetle oči pone toge onoga časa gda je prek hižnoga praga vun na dvorišče prešel i njezine kvrgave roke k vusnica prinesel da ih kušne za oproštenje i blagoslov. Zapamtil je saku rečicu njezina naputka. Znal je da je babica Janča spometna žena i da se z nju rada v spomeneku zadrži i gospon vučitelj i gospon velečasni.

Bogi Jendraš je trebal peški prejeti dalki pot. Od svojega rodnoga sela Međerova trebal je dospeti tam prek k Ozlju i na sejmu pri tom gradu kupiti kakovu falešu i starešu, ali dojnu kravicu bušu i dotirati ju dimo na njihov grunt v njihovu podrtu štalu. Za poštenu kravu kakva bi se šikala sakom mladom dečku koji se kani ženiti nesu imeli ni dinara, ni sena, a brez kiselog mleka, sira, vrnja i putra na zagorski bregi ne bi mogli zbaviti hudu zimu brez gladi. Zнала je Janča da je te mučke kravice koje su v selu zvali još i bosankama moči preraniti i z čistu slamu bez sena, otave i detelje.

Poslušal je Jendraš babicu Janču i otputuval. V žepu je svoje lozne surke nosil se svoje blago, v ropčeku omotane groše skup z skruhanu figuricu angela. Tef je angel navek v božične dane spodi cmreka v jaslica kre Jezuš stal. Babica su rekli da ga čuvlje dok Presveta v molitvi polek njih na slami kleči. Kuliko je točno angelu let nišče neje znal povedati pa ni babica Janča. Znal se da je fest stari, ves skruhani, i da mu je vreme lepe farbe z obrazi i zlata z halje i peroti zdavnja fkralo. Odnavek je bil pri Jendraševe hiže. Bil je i jedini pajdaš Jendrašove sestre Gabrice na smrtne postelje. Ž njim se bogica igrala, njega je kušovala, pesmice mu popevala i spodi ga vanjkuša od družine skrivala dok je bulovala od prelađene krvi i smrtnoga časa čakala na blazine babičine postelje. Jendraš je navek Gabričinog angela nosil i čuval po svojemi žepi. Čutil je onda Gabricu kre sebe.

Prijazni je bil Jendraš zo semi koje je na svojem potu stal, prišel je sakomu v delo, molil se čislom Majkice Božje za spas i zaštitu, spal je po seniki i grel ozeble roke na ognju z pastiri, lepo se zafalil čak i na plesnivom koruznom kruhu ak mu ga je već nešče nudil i štel dati. Znal je da dara nigdar ne treba v kraj od sebe revati.

Jenu večerku ves zmočeni dospel je v selo zvano Trg. Na selskom potu je stana presil gda je najenpot spazil nju, lepu deklu črnoga oka. Bila je ovita v vuneni črni robec, a v roka je stiskala molitvenik napikani z sesvečkemi rožami. Lepo joj se poklonil i pozdravil je po kršćanjski s Falen Jezuš i Marija, a ona je stiha i sramežljivo odzdravila. Neje ga štela pogledati v oka. Potom joj je povedal da je putnik, da stana išče, da mu nek pomore na denešnji god svete Tereze jer joj bu svetica v pomoć v svakom onom času dohajala gda njezino sveto ime vuzove. Na te se njegve reči pobožno prekrižila i potlam pokazala z

roku na hižu prek jarka. Mam je znal da mu je vu te hiže stana prositi. I dobil je stana pri njezinu vujcu. To je bil čovek fest jaki i v obrazi dosti črleni. Zval se Gašpar. Totu je zeznal i da se dekla zove, Malčica. Spoznal je taki Jendraš i njezinu tešku sodbinu. Za rana su joj i otec i mater prešli na ondrugi svet i tak je mučka bogica završila pri vujcu na košte. Vujec ju je imel rada, ali vujna i njezine dekle ju nesu trpele. Navek su ju hudo lukale i za norca imele. Radi ju je imel i najmenši dečec v družine, mučki Peter. On bi joj saku večerku pokle Pozdravljena na kolenca zašel i prosil da mu poveda pripovest o grofovskom srčeku. I ona ju je navek znovič povedala.

Povedala je Malčica o grofu i njegve grofice. Gospon grof su se zval Peter, baš kak i mučki Mlačin dečec, a njegva gospa Katarina kak svetica z kotačem. Imeli su se ti plemeniti ljudi fest radi. Nesu mogli biti dogo jeden brez drugoga. Gda je baš nešče od njih kam v sveta moral prejtj onda bi onom drugom liste pisal i slal. Jenput se gospon grof zameril cesaru pa ga je of dal v rešta zaprti. Gospa se jokala tri dana i noči. Bosa je okoli dvorca po kamenju hojdila i spredi jentara na golemi kolena Oca Nebeskoga i se njegve svece vuzivala nek njezina gospona z kimice rešta zbave i po svetlu vu njezine roke nazaj povrnu. Neje mogla nikaj jesti, ni spati se dok joj nije došel gosponov list. Boli su joj rezdrle srčece gda je v listu prečitala da bo cesar njezina gospona dal vmoriti kak tata na trčku. Glavu mu bodu z sekiru ocekli baš onak kak su predi pono let ocekli i glavicu svete device Barbare. Ufala se gospa da bu i njegva glava poskočila od trde zemle tri pot kak i glava sveticice i da bu opreščenje zrekla onima koji su ju od tela restavili. Začas je gospa Katarina od soz i toge vmrla. V času smrti so ju čuli stiha šeptati: „Moje drago serce, idem k tebi v Diku Nebesku... čakaj me z angeli...“

Jendrašu su se trnci po telu išli dok je poslušal Malčinu pripovest. Navek je moral z hiže zleteti vun, kak veter bez reda i reči, kaj mu ne bi družina v oka i na obrazi spazila soze. Jendraš ni mogel skriti soze i skruhanoga angela od Malčice. Zavolela je fetno dekla dečošinca koji rada joče i z angelom pod vanjkušom spi, a onda gda joj je jenu večerku povedal da v njegovem kraju i den denes pleminita gospa Lujza živi i siromakom krujeka deli, špitale, cerkve i škole drobne dečice otpira čutila je srčeku fest toči i obraze v krve goreti.

Za par dani prisegla mu je verno pred jentarom. Srčeca su se našla, a skruhanom angelu zgubil se trag...

Ljiljana Brković Zorčić

Bomboni

Pored zgrade u kojoj sam živjela bio je moderan dućan. Na njemu je velikim crvenim slovima pisalo „Gavrilović - mesni delikatesi.“ Tu sam uvijek ulazila s mamom. Pored njega, zavučen, bio je maleni neugledni dućančić. Iznad je stajala bijela tabla na kojoj je plavim slovima pisalo „Lecaj.“ U taj dućan uvijek sam išla sama.

Tu su prodavali slatkiše, tvrde bombone raznih boja, pločice od sezama i ruma, svilene bombone, šarene šećerne štapiće, halvu pa i bombone zamotane u papiriće. Najviše sam voljela crvene, koji su bili tvrdi i ne preveliki. Bombone i halvu prodavali su na vagu a pločice i šećerne štapiće na komad. Sve što se prodavalo u dućanu stajalo je u velikim staklenkama s nakošenim grlom. Dućan je pripadao čika Lecaju. On i njegova obitelj davno su u gradić došli s Kosova. U njemu je prodavala njegova žena, teta Fadila, a ponekada i sam čika Lecaj. Njihovo najstarije dijete, sin Nusret i ja, išli smo u istu školu i u isti razred.

U dućanu sam dobivala slatkiše a da nikada nisam morala platila. Prije nego sam krenula u prvi razred roditelji su mi rekli:

-Svaki dan možeš otići kod čika Lecaja i uzeti deset dekagrama kojih želiš bombona ili dvije pločice, ali nikada ne smiješ uzeti više. To zna i teta Fadila.

Puno godina kasnije saznala sam da bi roditelji sve platili na kraju mjeseca.

Bio je četvrtak, sunčan i ne previše topao dan. Krenula sam u školu nešto prije pola jedan i ušla u Lecaj dućan. U dućanu iza pulta, pored mame stajao je Nusret. Imao je kao i obično smrknuto i nezadovoljno lice. Svijetloplava, skoro bijela kosa bila mu je počesljana na razdjeljak. Sjajila se a svaka dlaka je bila na svome mjestu. Taj dječak, skoro se nikada nije smijao.

-Dobar dan teta Fadila, molim vas deset deka crvenih bombona - izgovorim gotovo ritualno.

- Dobar dan - pozdravila me svojim piskutavim glasom i nasmijala se sićušnim licem sa šiljatim nosom. Glava joj je kao i uvijek bila zamotana maramom. Uzela je komad bijelog papira i napravila „fišek“, pa lopaticom iz staklenke izvadila bombone i stavila sve na vagu.

-Jedi polako, nemoj ih gristi, tvrdi su, možeš polomiti zube.

Strpala sam fišek u džep od kute i idući prema izlazu odgovorila:

-Ne brinite jest ću polako. Ideš li u školu sa mnom ? - iznenadila sam Nusreta pitanjem. On je pocrvenio, raširio sitne oči i glasom kao da reži izgovorio:

-Ne, još moram kući po torbu.

Lice mu se ni na trenutak nije razvedrilo.

Nakon nekoliko minuta kad sam već izgrizla jedan bombon, primijetim Nusreta kako ide iza mene. Bio je puno viši imao je i duže noge pa me ubrzo i prestigao. Kad sam ušla u razred on je već bio tamo. Stajao je pored školske klupe u kaki hlačama ispeglanim na crtu i svijetloplavom košuljom s tvrdom kragnom kakvu nose odrasli ljudi. Spustim torbu na stolac i iz džepa izvadim fišek i stavim ga na klupu. Pozvala me Mijana, djevojčica koja je sjedila iza mene i vječno nešto brbljala. U nekom trenutku krajičkom oka primijetim kako je Nusret posegnuo rukom prema fišek.

-Kako možeš uzimati bez pitanja?- breknem se njega namrgođeno.

-To ionako nisu tvoji bomboni . Moja ti ih je mama dala. Nisi ih ni platila.

Oči su mu se zacaklile a blijedo lice postalo ružičasto.

-Odmah mi vrati!- viknem pokušavajući ih uzeti. Zgrabio me za ruku i čvrsto stisnuo.

-Pusti me, budalo jedna, to me boli – vrištala sam i udarila ga nogom u cjevanicu.

-Ti glupačo, ti ćeš mene udarati. Zapamtiti ćeš tko je muško- vikao je Nusret i bacajući fišek na klupu opalio mi šamar. Bomboni su se rasuli kao crvene staklene perle i razletjeli na sve strane po podu učionice.

-Vidi što si napravio, majmune jedan- govorila sam razdraženo. Nisam mu mogla dohvatiti lice pa sam ga opet lupila u cjevanicu. Dvije plave žile iskočile su mu sa strane čela kad mi je bez riječi odvalio još jedan šamar.

Djeca su se skupila i gledala borbu dva pijetla. Svi su stajali mlitavo mirno, krivili usta i prevrtali očima. Nitko se nije pokušao uključiti u svađu, nitko nije ni upitao što se događa. U trenutku kad sam glasom punim zlobe izgovarala: -Ti si jedan glupi Šiptar- pored nas je stajala učiteljica.

-Dosta. Prekinite. Kakva je to tuča - napala nas je oštro - svatko na svoje mjesto! Mahala je glavom lijevo - desno. Lice joj je sličilo na suhu žutu jabuku.

- Oboje se spremite, idite kući. Recite roditeljima da dođu na razgovor. Danas, poslije nastave, u pola šest.

Na kraju, u učionici je bila tišina. Nusret i ja zajedno smo izašli iz škole. On je žureći i pogurenih ramena produžio ispred. Ja sam hodala polako. Glava mi je, pritisnuta nekim djetetu nepoznatim jadom, pala prema naprijed.

Kad je mama stigla kući sve sam joj rekla, od trenutka kada sam u dućanu uzela bombone, do toga kako sam se potukla s Nusretom. Jedino joj nisam rekla za rečenicu kojom sam uvrijedila Nusreta. Mama je umorno klimnula glavom.

-Dobro, vidjet ću s učiteljicom što se to desilo.

Na brzinu je nešto pojela, presvukla odjeću, malo se našminkala i desetak minuta prije pola šest krenula. Kroz prozor s petog kata gledala sam kako s torbicom u ruci dugačkim koracima odlazi ulicom uz rijeku koja se bljeskala od sunca na zalasku.

Kada se vratila, samo je šutjela. Pripremala je večeru skrivajući blijedo lice.

-Nije lijepo to što se dogodilo. Molim te neka se više ne ponovi. Sad idi u sobu i nešto uči.

Zaporka: zahvalnost je moć

Ubrzo je došao i otac. Servirala nam je večeru. Preda mnom mu ništa nije rekla. I ja sam se pravila kao da se ništa nije dogodilo. Nakon večere otišla sam u svoju sobu. Čula sam roditelje kako tiho razgovaraju. Primakla se vratima i napeto naćulila uši.

-Zamisli, nazvala ga je glupi Šiptar. Ne znam od koga je to čula.

Rukama sam pokrila uši i sama sebi rekla: Ja sigurno nisam dobra djevojčica.

Ujutro za doručkom, kad je otac već otišao, majka mi reče - Od danas više ne možeš ići po slatkiše.

U pola jedan, nevoljko, krenula sam u školu. Prolazeći pored dućana gledala sam ispred sebe. Iz dućana za mnom istrčala je teta Fadila. Pozvala me imenom.

Stala sam i okrenula se gledajući u zemlju. Teta Fadila je prišla, spustila fišek u džep kute i rekla: - Zaboravila si doći po bombone.

Bilo me je sram podići glavu. Nisam ju mogla pogledati u oči. Izgovorila sam u njedra, tiho:- Ne smijem uzeti, mama mi je zabranila.

Podragala me po licu, stavila ruku ispod moje brade i pogurala glavu gore. Pogledala me u uči i rekla:

- Dobro, ali uzmi još ovaj put...

Odselila sam se iz grada, u novu drugačiju sredinu. Udala se i rodila sina. Jednoga dana vratio iz škole razbijena nosa.

-Mama, pozvala te učiteljica u školu -rekao je s vrata. - Potukao sam se s debelom Martom. Uzela mi je bez pitanja pernicu. Nije ju htjela vratiti. Otimali smo se. Rekla mi je da sam glupi Bosanac. Opalio sam joj šamar a ona mi je šakom razbila nos.

Pronašla sam platnenu maramicu, pokvasila ju hladnom vodom i stavila mu na nos. Nisam znala što bih mu rekla. Sjetim se Nusreta i Fadile.

Što li je ona njemu rekla?

Ljerka Puhec

Čitko i Putko

Na kraju velikog grada bila je knjižnica puna prekrasnih knjiga za djecu i odrasle.

Među knjigama živjela su dva patuljka zvali su se Čitko i Putko. Cijele bogovetne dane oni su se igrali skrivača po policama knjižnice, a ponekad kad bi poželjeli putovati sakrivali su se u knjige.

Bili su mali, prostim okom jedva vidljivi. Putko je nosio bijelu košuljicu i plave hlače od lana, a Čitko bijelu košuljicu i zelene hlače od fine svilene tkanine. Na glavama su nosili i kapice iste boje kao hlače.

Tog dana sunce je prekrasno sjalo, bio je prvi dan ljeta vrata knjižnice glasno su zaškripala, ušao je stariji gospodin sijede kose.

Dobar dan – pozdravi ljubazno sa smješkom na licu.

Dobar dan – odvrati gospođa knjižničarka.

Treba mi nešto zanimljivo i veselo da se malo nasmijem, znate, ja putujem na more - objašnjavao je knjižničarki.

Evo, samo trenutak, sad ću vam ja naći nešto zanimljivo – ponudi mu ona.

Knjižničarka je izabrala knjigu koja se zvala Čudo u Poskokovoj Dragi. Putko je jako volio putovanja, stavio je svoju plavu kapicu na glavu i brzo uskočio u knjigu i tako je krenuo na put prema moru. Sijedokosi starac nije imao vlastiti automobil, nije važno, važno je da se putuje, razmišljao je Putko.

Putovao je u koferu, to mu se baš i nije sviđalo, ali nekako je izdržao put autobusom jer ipak se putuje na more.

Putko je čekao svaki dan ispod jednog bora na plaži da njegov djedica izmjeri temperaturu mora. Ako je more bilo iznad devetnaest stupnjeva odlučno bi skočio u more i plivao do jednog rta koji se zvao Kuzmina vala. Nakon toga su se zajedno družili i smijali zgodama i nezgodama junaka iz knjige. Kako lijepo pjevaju cvrčci i more je tako plavo - moram to ispričati svojem prijatelju Čitku - razmišljao je Putko.

A Čitko?

Čitko je ostao sam na njegovu bijelu svilenu košulju pala je jedna suzica. Bio je jako tužan bez svog prijatelja. Na sreću to je bilo vrlo kratko, nakon nekoliko dana u knjižnicu je došla gospođa s zelenim očima poput Čitkove kapice. Dugo je listala slikovnice, a onda je izabrala priču Riba duginih boja.

Čitko je brzo skočio u tu slikovnicu i krenuo na put, njegov put je bio vrlo kratak. Pročitao je na iskaznici da se gospođa zove Ljerka i šteta, stanovala je blizu knjižnice u kući koja nije bila baš velika.

Kad je došao u kuću gospođe Ljerke iz jedne debele knjige skočio je patuljak Pravomir i objasnio mu da nema što tu raditi. Ovdje se uče ozbiljne stvari u ovoj kući ne čitaju se slikovnice.

Čitko je žalostan zaspao, u snu je plakao. Mene nitko ne voli!

Međutim u rano jutro doživio je iznenađenje, krenuo je na putovanje i to s autobusom br. 107. Možda i ja putujem na more, pomislio je Čitko, ali ne, autobus je ubrzo stao i on se našao u nekoj velikoj kući s plavim krovom punoj djece. Shvatio da je doputovao je u dječji vrtić. Čuo je on u knjižnici priče o tome da u vrtićima ima puno djece. Ali ovo! Ovo je za njega bilo pravo iznenađenje.

Prvo se malo bojao jer su djeca bila glasna, osim toga čuo je i to da neka djeca ne čuvaju knjige. Srce mu je glasno zalupalo, što će se dogoditi mojim prekrasnoj slikovnici?

Nadam se da će ostati cijela!

Nakon nekoliko trenutaka doživio je još nešto neobično. Gospođa s zelenim očima uzela je slikovnicu i stavila je u kutiju ukrašenu kamenčićima i školjkama. U kutiji je bio mrak, to se patuljčiću nije sviđalo. Našao je jednu malu rupicu i malo je virio da vidi što se to događa. Što je sad ovo?

Baš je čudna ta gospođa Ljerka - pomisli patuljak. Uzela je i veliku tkaninu plave boje i stavila je na pod, a u sredini tkanine kutiju u kojoj je bila slikovnica.

Sva su se djeca sjela u veliki krug oko plave tkanine i gospođa s zelenim očima im se potihom obratila. Što mislite kakvo je iznenađenje danas u čarobnoj kutiji?

Odjednom je nastala tišina. Čitko je namjestio svoju kapicu i popravio košuljicu i hlače i on je bio uzbuđen. Što će se sad dogoditi?

Jedan dječak je povikao – imaš bombone u kutiji !

Možda je maca ! – dosjeti se djevojčica koja je sjedila do njega.

Ne, nisu slatkiši ni mačka, teta Ljerka je bila u knjižnici i donijela vam jednu prekrasnu priču o ribici.

Čitaj - povikala je djevojčica s pletenicama.

Teta je otvorila slikovnicu i Čitko je ugledao osamnaestero prekrasne djece, bili su lijepi kao mali anđeli, čekali su svoju novu priču.

Patuljku je tog trena srce zaigralo od sreće, ova teta i ova djeca vole moje knjige. Ovo je najljepše mjesto na kojem sam dosad bio- pomisli patuljčić.

Skinuo je svoju kapicu i virio kroz rupicu na čarobnoj kutiji. Pažljivo je promatrao radosna lica djece puna znatiželje za novim pričama. Nakon čitanja priče razgovarali su o dobroti i prijateljstvu.

Kad su djeca izašla u šetnju patuljak Čitko prošetao je po cijelom vrtiću.

Sreo je tu patuljčicu Doricu, plavog psa i još puno lutaka i lijepih igračaka, obećao im je da će doći još koji put u posjetu.

Prije spavanja dječak s očima boje lješnjaka zamolio je tetu Ljerku: Pročitaj nam još jednom tu priču, znaš, moj tata nema vremena za priče, a ja ih tako volim.

Lijepo ga zamoli i sigurna sam da će ti pročitati priču za laku noć- tvoj je tata dobar tata - odgovori teta i krene prepričavati priču o ribici.

Čitko je odlučio napisati pismo anđelima da šapnu svakoj mami i tati kad budu najljepše spavali: **Čitajte djeci priče za laku noć.**

Baš sam to dobro smislio! Što će reći Putko kad mu ispričam što mi se sve dogodilo - veselio se Čitko.

Prolazili su polako vrući dani i uskoro stiže kraj ljeta Čitko i Putko su se vratili u svoju knjižnicu, dugo u noć prepričavali su događaje sa svojih putovanja. Odjednom se Čitko uozbiljio.

Što si zamislio prijatelju? – zanimalo je Putka.

Moram napisati jedno važno pismo, možeš mi molim te malo pomoći – odgovori Čitko.

Može, ali sutra. Sad idemo spavati.

Našli su jednu mekanu slikovnicu i slatko zaspali. Čula sam da su u snu važno pismo sanjali.

NASTAVAK PRIČE OSMISLILA DJECA IZ SKUPINE TRATINČICE:

Jakov 6,6g.: Putko se isto odlučio okupati, pripremio je plave kupaće gače s plavim zvjezdicama. Provjerio je da li je voda topla prvo s palcem na nozi a onda i s palcem na ruci. Voda je bila topla i on je zaronio. Plivao je i plivao puno na kraju ga je rak uštipnuo za nos.

I Čitko je došao na more i teta Ljerka. Patuljci su se igrali na moru. Došao je i debeli Pravomir bio je sam. Bilo mu je tužno pa se i on počeo družiti s Čitkom i Putkom. Svi su postali prijatelji.

A što je bilo s tetom Ljerkom?

Niko 5,6 g.: Ona se udala za djedicu.

Teta Ljerka: Ali taj djedica je bio star.

Niko: Pa što, ni teta Ljerka baš nije mlada.